

Міністерство освіти і науки України
Державний університет інформаційно-комунікаційних
технологій
Навчально-науковий інститут Менеджменту та підприємництва
Кафедра менеджменту

Методичні рекомендації

з науково-педагогічної практики для здобувачів
ступеня доктора філософії спеціальності D3
«Менеджмент»

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні вченої ради Навчально-
наукового інституту менеджменту та
підприємництва Державного
університету інформаційно-
комунікаційних технологій

Протокол № 5 від «25» вересня 2025 р.

Київ – 2025

*Розглянуто та схвалено на засіданні кафедри менеджменту
протокол № 11 від 15.09.2025 р.*

Рецензенти:

Світлана ЛЕГОМІНОВА, д.е.н., професор, завідувач кафедрою управління кібербезпекою та захистом інформації ДУІКТ.

Ольга РОМАЩЕНКО, к.е.н., доцент, доцент кафедри маркетингу ДУІКТ.

Методичні рекомендації з науково-педагогічної практики для здобувачів ступеня доктора філософії спеціальності D3 «Менеджмент» / Укладачі: Стецюк П.А., Сорока А.М., Зеліско І.М., Київ. ДУІКТ. 2025. 17 с.

Методичні рекомендації з науково-педагогічної практики для здобувачів ступеня доктора філософії спеціальності D3 «Менеджмент» містять основні засади, визначення мети, завдань, змісту, а також порядок організації, проходження, форми контролю та оцінювання результатів науково-педагогічної практики аспірантів кафедри Менеджменту Державного університету інформаційно-комунікаційних технологій. Методичні рекомендації розроблено з урахуванням вимог державних нормативно-правових актів та локальних нормативних документів Державного університету інформаційно-комунікаційних технологій, чинних на кінець 2025 року, а також кращих практик організації науково-педагогічної практики у закладах вищої освіти України.

ЗМІСТ

	стор.
ЗМІСТ.....	3
РОЗДІЛ 1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ.....	4
РОЗДІЛ 2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАУКОВО- ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ	5
РОЗДІЛ 3. КОМПЕТЕНТНОСТІ ТА ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ....	5
РОЗДІЛ 4. ЗМІСТ ТА ЕТАПИ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ	6
РОЗДІЛ 5. ВИДИ ДІЯЛЬНОСТІ ЗДОБУВАЧА ПІД ЧАС ПРАКТИКИ	7
РОЗДІЛ 7. ФОРМИ КОНТРОЛЮ ТА ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ...	7
РОЗДІЛ 8. ДОКУМЕНТАЦІЯ ТА ЗВІТНІСТЬ	8
РОЗДІЛ 9. АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ.....	8
РОЗДІЛ 10. ПІДБИТТЯ ПІДСУМКІВ НАУКОВО- ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ	8
РОЗДІЛ 11. ЗАКЛЮЧНІ ПОЛОЖЕННЯ	9
СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	10
ДОДАТКИ	12

РОЗДІЛ 1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Методичні рекомендації з науково-педагогічної практики для здобувачів ступеня доктора філософії спеціальності D3 «Менеджмент» (далі – Методичні рекомендації) визначають мету, завдання, зміст, організацію, порядок проходження, форми контролю та оцінювання результатів науково-педагогічної практики аспірантів.

1.2. Методичні рекомендації розроблено відповідно до Закону України «Про вищу освіту», стандарту вищої освіти України спеціальності 073 «Менеджмент» третього (освітньо-наукового) рівня, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 24.12.2021 № 1436, Положення про порядок підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у Державному університеті інформаційно-комунікаційних технологій (введеного в дію з 31.03.2025 р.), освітньо-наукової програми «Менеджмент» підготовки докторів філософії за спеціальністю D3 «Менеджмент» Державного університету інформаційно-комунікаційних технологій (введеної в дію з 01.09.2025 р.), а також нормативних документів Міністерства освіти і науки України та кращих практик організації науково-педагогічної практики у закладах вищої освіти України.

1.3. Науково-педагогічна практика є обов'язковим компонентом освітньо-наукової програми підготовки докторів філософії зі спеціальності D3 «Менеджмент» та спрямована на формування у здобувачів здатності до здійснення педагогічної діяльності у сфері вищої освіти, інтегрованої з науковими дослідженнями. Проходження практики входить до обсягу кредитів Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи (ECTS), визначених Державним університетом інформаційно-комунікаційних технологій для реалізації освітньої складової освітньо-наукової програми підготовки докторів філософії.

1.4. Практика проводиться, як правило, на базі кафедри Менеджменту, що здійснює підготовку здобувачів за спеціальністю D3 «Менеджмент», або інших структурних підрозділів Державного університету інформаційно-комунікаційних технологій, а також (за погодженням) на базі інших ЗВО чи наукових установ.

РОЗДІЛ 2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

2.1. Метою науково-педагогічної практики є формування у здобувачів ступеня доктора філософії здатності поєднувати наукову та педагогічну діяльність у сфері менеджменту, застосовувати сучасні методології наукових досліджень і викладання, продукувати нові управлінські знання та впроваджувати результати власних досліджень в освітній процес, що відповідає меті освітньо-наукової програми «Менеджмент» Державного університету інформаційно-комунікаційних технологій.

2.2. Основними завданнями науково-педагогічної практики є:

- ознайомлення здобувачів з організацією освітнього процесу у закладі вищої освіти;
- набуття досвіду планування, підготовки та проведення навчальних занять з дисциплін управлінського спрямування;
- формування навичок використання сучасних педагогічних технологій і методів навчання;
- розвиток умінь оцінювання результатів навчальної діяльності здобувачів освіти;
- інтеграція результатів власних наукових досліджень у навчальний процес;
- формування відповідальності за дотримання принципів академічної доброчесності.

РОЗДІЛ 3. КОМПЕТЕНТНОСТІ ТА ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

3.1. У процесі проходження науково-педагогічної практики у здобувачів формуються та розвиваються компетентності, визначені освітньо-науковою програмою «Менеджмент», зокрема:

- інтегральна компетентність – здатність продукувати нові ідеї, розв’язувати комплексні проблеми у галузі менеджменту та здійснювати науково-педагогічну діяльність;
- загальні компетентності (ЗК01, ЗК02, ЗК03, ЗК04) – здатність до наукового пошуку, аналізу інформації, роботи в міжнародному

контексті, дотримання принципів професійної етики та академічної доброчесності;
– спеціальні (фахові) компетентності (СК02, СК03) – здатність презентувати результати наукових досліджень та здійснювати науково-педагогічну діяльність у сфері менеджменту в закладах вищої освіти.

3.2. Програмні результати навчання, що забезпечуються науково-педагогічною практикою та відповідають освітньо-науковій програмі «Менеджмент», включають:

- РН05 – глибоке розуміння методології наукових досліджень і застосування її у викладацькій практиці;
- РН08 – здатність розробляти і викладати спеціальні навчальні дисципліни з менеджменту у закладах освіти;
- РН02 – уміння презентувати та обговорювати результати наукових і педагогічних напрацювань українською та англійською мовами;
- РН09 – дотримання стандартів академічної доброчесності та етики науково-педагогічної діяльності.

РОЗДІЛ 4. ЗМІСТ ТА ЕТАПИ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

4.1. Науково-педагогічна практика реалізується у кілька етапів:

Підготовчий етап:

- ознайомлення з програмою практики та індивідуальним планом;
- визначення змісту та форм діяльності аспіранта;
- інструктаж з охорони праці та академічної доброчесності.

Основний етап:

- участь у навчальних заняттях викладачів кафедри;
- підготовка та проведення лекційних, практичних або семінарських занять;
- розроблення навчально-методичних матеріалів;
- участь у консультаціях, поточному та підсумковому контролі здобувачів освіти.

Підсумковий етап:

- оформлення звітної документації;
- самоаналіз результатів практики;
- захист звіту з практики.

РОЗДІЛ 5. ВИДИ ДІЯЛЬНОСТІ ЗДОБУВАЧА ПІД ЧАС ПРАКТИКИ

5.1. Основними видами діяльності аспіранта є:

- педагогічна діяльність (проведення занять, консультацій);
- навчально-методична діяльність (підготовка програм, методичних матеріалів);
- організаційна діяльність (участь у роботі кафедри, освітніх заходах);
- аналітико-рефлексивна діяльність (самооцінка та аналіз результатів).

РОЗДІЛ 6. ОРГАНІЗАЦІЯ КЕРІВНИЦТВА НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНОЮ ПРАКТИКОЮ

6.1. Керівництво науково-педагогічною практикою здійснюється науковим керівником аспіранта та керівником практики від кафедри.

6.2. Керівники практики:

- забезпечують системний методичний супровід аспіранта;
- сприяють залученню аспіранта до реальної педагогічної діяльності;
- надають конструктивний зворотний зв'язок за результатами проведених занять;
- контролюють виконання індивідуального плану практики;
- оцінюють результати діяльності здобувача.

РОЗДІЛ 7. ФОРМИ КОНТРОЛЮ ТА ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

7.1. Контроль результатів науково-педагогічної практики здійснюється у формі поточного та підсумкового контролю.

7.2. Підсумкове оцінювання здійснюється за такими критеріями:

- виконання індивідуального плану практики;
- якість проведених навчальних занять;
- рівень навчально-методичних матеріалів;
- дотримання принципів академічної доброчесності;
- якість звітної документації.

7.3. Результати практики оцінюються за національною шкалою та шкалою ECTS.

РОЗДІЛ 8. ДОКУМЕНТАЦІЯ ТА ЗВІТНІСТЬ

8.1. Основними документами з практики є:

- індивідуальний план науково-педагогічної практики;
- щоденник практики;
- підсумковий звіт аспіранта.

8.2. Приклад структури індивідуального плану, щоденника та звіту подається у додатках до цих Методичних рекомендацій.

РОЗДІЛ 9. АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

9.1. Під час проходження науково-педагогічної практики здобувач зобов'язаний дотримуватися принципів академічної доброчесності, етичних норм та правил внутрішнього розпорядку закладу вищої освіти.

9.2. Порухення принципів академічної доброчесності є підставою для незарахування результатів практики.

РОЗДІЛ 10. ПІДБИТТЯ ПІДСУМКІВ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

10.1. Підбиття підсумків практики здійснюється шляхом захисту звіту на засіданні кафедри або комісії, визначеної закладом вищої освіти.

10.2. За результатами захисту ухвалюється рішення про зарахування або незарахування науково-педагогічної практики.

РОЗДІЛ 11. ЗАКЛЮЧНІ ПОЛОЖЕННЯ

11.1. Методичні рекомендації є обов'язковими для використання всіма учасниками освітнього процесу, задіяними в організації та проходженні науково-педагогічної практики здобувачів ступеня доктора філософії зі спеціальності D3 «Менеджмент».

11.2. Зміни та доповнення до Методичних рекомендацій вносяться у встановленому в Державного університету інформаційно-комунікаційних технологій порядку.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Нормативні документи України

1. Про вищу освіту: Закон України від 01.07.2014 № 1556-VII (ред. станом на 2025 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>.
2. Про освіту: Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII (ред. станом на 2025 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>.
3. Про затвердження Порядку підготовки здобувачів ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах): постанова Кабінету Міністрів України від 23.03.2016 № 261 (ред. 2024). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/261-2016-п>.
4. Стандарт вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня за спеціальністю 073 «Менеджмент». Київ: МОН України, 2022. URL: <https://mon.gov.ua>.
5. Положення про акредитацію освітніх програм: затв. наказом МОН України від 11.07.2019 № 977 (ред. 2023). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0880-19>.
6. Критерії оцінювання якості освітньої програми: Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти. Київ, 2020. URL: <https://naqa.gov.ua>.

Методичні та організаційні матеріали з підготовки PhD

7. Методичні рекомендації щодо розроблення освітньо-наукових програм третього рівня вищої освіти. Київ: МОН України, 2021. URL: <https://mon.gov.ua>.
 8. Рекомендації щодо організації освітнього процесу для здобувачів ступеня доктора філософії. Київ: МОН України, 2020. URL: <https://mon.gov.ua>.
- Роз'яснення щодо впровадження Європейських стандартів і рекомендацій із забезпечення якості вищої освіти ESG-2015 у підготовці PhD. Київ: НАЗЯВО, 2022. URL: <https://naqa.gov.ua>.

Нормативні документи Державного університету інформаційно-комунікаційних технологій

9. Положення про проведення практики здобувачів у Державному університеті інформаційно-комунікаційних технологій. URL: https://duikt.edu.ua/uploads/p_447_23214805.pdf.

10. Положення про організацію освітнього процесу у Державному університеті інформаційно-комунікаційних технологій. URL: https://duikt.edu.ua/uploads/p_447_49109699.pdf.

11. Положення про кафедру Державного університету інформаційно-комунікаційних технологій. URL: https://dut.edu.ua/uploads/p_161_43764597.pdf.

Академічна література з педагогіки вищої школи та науково-педагогічної практики

12. Андрущенко В.П. Філософія освіти XXI століття: монографія. Київ: Знання України, 2021.

13. Гриньова М.В. Теорія і методика професійної освіти: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2022.

14. Ягупов В. В. Теорія і методика професійної освіти : навч. посіб. Київ: Ліра-К, 2023.

Міжнародні джерела

15. European Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area (ESG). Brussels, 2020. URL: <https://www.enqa.eu>.

16. OECD. Doctoral Education in the 21st Century. Paris : OECD Publishing, 2021. URL: <https://www.oecd.org>.

ДОДАТКИ

ЗАГАЛЬНІ ВИМОГИ ДО ПОДАННЯ ПИСЬМОВОЮ ЗВІТУ

Після закінчення терміну науково-педагогічної практики аспіранти звітують на кафедрі Менеджменту про виконання програми науково-педагогічної практики. Загальна форма такої звітності – подання письмовою звіту, з позитивною відміткою наукового керівника.

Після титульної сторінки до звіту підшивається календарно-тематичний план проходження науково-педагогічної практики, де фіксуються види робіт, які були виконані в процесі проходження науково-педагогічної практики та дати їх виконання, завірені керівником науково-педагогічної і практики;

Зразок титульного аркуша звіту та календарно-тематичного плану проходження науково-педагогічної практики, наведено у додатках (додаток Б, В).

Письмовий звіт з результатами науково-педагогічної практики разом із щоденником подається у встановлений термін (не пізніше як за три дні до закінчення науково-педагогічної практики) керівнику науково-педагогічної практики від Державного університету інформаційно-комунікаційних технологій для перевірки, рецензування і допуску до захисту. Письмова рецензія керівника науково-педагогічної практики від кафедри заноситься до щоденника практиканта.

Звіт про проходження науково-педагогічної практики повинен містити відомості щодо виконання здобувачем усіх розділів програми науково-педагогічної практики та індивідуального завдання.

Розділи і окремі питання звіту повинні бути чітко визначені, викладені в логічній послідовності та конкретизовані. Таблиці, ілюстративний матеріал, додатки повинні бути змістовні й оформлені відповідно до стандартів виконання письмових робіт у вищій школі.

Звіт про проходження науково-педагогічної практики друкується на ПЕОМ на одному боці аркуша білого паперу формату А4 через 1,5 міжрядкові інтервали шрифтом 14. За необхідності окремі таблиці та рисунки можна подавати на аркушах формату А3.

Границі аркуша мають бути наступних розмірів: ліве поле - не менше як 20 мм, праве - не менше як 10 мм, верхнє - не менше як 20 мм, нижнє - не менше як 20 мм.

Текст звіту поділяють на розділи, підрозділи і пункти відповідно до структури програми науково-педагогічної практики.

Кожен розділ звіту з науково-педагогічної практики та індивідуальне завдання рекомендується починати з нової сторінки.

Початок виконання індивідуального завдання розпочинати з аркушу, на якому великими прописними літерами зазначено «ІНДИВІДУАЛЬНЕ ЗАВДАННЯ».

Нумерацію сторінок, розділів, підрозділів, пунктів, рисунків, таблиць, формул тощо подають арабськими цифрами без знаку №. Таблиці та ілюстративний матеріал, які розміщені на окремих сторінках, включають до загальної нумерації сторінок безпосередньо після тексту, де вони згадуються вперше. Ілюстрації (графіки, діаграми тощо) позначають словом «Рис.» і нумерують послідовно у межах розділу. Посилання на ілюстрації вказують порядковим номером ілюстрації, наприклад, «Рис. 2.1».

Кожна таблиця повинна мати назву, яка пишеться над таблицею симетрично до тексту. Слово «Таблиця» та безпосередньо її назва починається з великої літери. У кожній таблиці заголовки граф повинні починатися з великих літер, підзаголовки – з маленьких, якщо вони складають єдине ціле.

Таблицю розміщують після першого згадування про неї в тексті. Таблицю з великою кількістю рядків можна перенести на іншу сторінку, при цьому не повторюючи назву, а вказуючи «Продовження табл.»

На всі таблиці мають бути посилання в тексті, при цьому слово «Таблиця» пишуть скорочено, наприклад, «Табл. 2.3». У повторних посиланнях за текстом на таблиці треба зазначити «див. табл. 2.3».

Міністерство освіти і науки України
Державного університету інформаційно-комунікаційних технологій
Навчально-науковий інститут менеджменту та підприємництва

Кафедра менеджменту

ЗВІТ

про проходження науково-педагогічної практики для здобувачів
ступеня доктора філософії спеціальності D3 «Менеджмент»

аспіранта _____

_____ (університет)

_____ (група)

_____ (форма навчання)

_____ (прізвище, ім'я, по-батькові)

Місце

проходження

практики

Керівник практики від ЗВО _____

_____ (посада)

_____ (ПІБ)

Науковий керівник _____

_____ (посада)

_____ (ПІБ)

Київ – 202_

Додаток В

Календарно-тематичний план

**проходження науково-педагогічної практики для здобувачів ступеня
доктора філософії спеціальності ДЗ «Менеджмент»**

здобувачем _____
(прізвище, ім'я, по-батькові)

на _____
(повна назва ЗВО і місце знаходження)

з «___» _____ 202_ року по «___» _____ 202_ року.

	Види робіт згідно програми практики	Дата виконання (з якого по яке число включно)	Примітка
1			
2			
3			
4			
5			
6			
7			
8			
9			
10.			

Науковий керівник _____ / _____ /
(підпис)

Керівник практики від кафедри
_____ / _____ /
(підпис)

Здобувач, який проходить науково-педагогічну практику

— /

(підпис)

Орієнтовні критерії оцінювання результатів науково-педагогічної практики

Критерій	Максимальна кількість балів
Виконання індивідуального плану	30
Якість проведених навчальних занять	25
Рівень навчально-методичних матеріалів	20
Інтеграція результатів наукових досліджень	15
Дотримання академічної доброчесності та звітність	10
Разом	100

Оцінювання здійснюється за 100-бальною шкалою з подальшим переведенням у національну шкалу та шкалу ECTS.